

Az életünk mint istentisztelet

Előadó: Czentnár Simon

„Nem a magunkéi vagyunk, hanem az Úrhoz tartozunk – ez a hitvallás lényegében az igaz kálvinizmus szíve.” (Burk Parsons)¹

Nem idegen a Szentírástól, illetve nem elrugaszkodott a biblikus gondolkodástól az az elképzelés, mely szerint az egész életünk istentisztelet lehet. Pál apostol kiemeli az istentisztelet fogalmát a templomi környezetből, és az egész életünkre vonatkoztatja: „Kérlek azért titeket, testvéreim, az Isten irgalmasságára, hogy okos istentiszteletként szánjátok oda magatokat élő, szent, Istennek tetsző áldozatul, és ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes.” (Róma 12,1-2)

0. „Isten irgalmasságára kérlek”: az evangélium hirdetése Pál apostol minden levelében megelőzi az etikai tanítást. Isten irgalma megelőzi az ember válaszát: bármit teszünk, azzal arra válaszolunk, amit Krisztus tett értünk. Nem alaptalan tehát, amit Pál kér a római gyülekezetétől. Az evangélium Krisztus tette, nem az enyém: nem én vagyok tehát a középpontban, hanem Ő. Ez lesz az alapja minden jó cselekedetnek, minden intésnek. Másrészt még nagyobb az ember felelőssége abban, hogy mit válaszol erre a szeretetre. Az ember válasza ugyanakkor már nem érdemszerzés lesz, hiszen nem tudja kiérdemelni, hogy Isten elfogadja őt.

1. Az „odaszánás” azt jelenti, hogy lemondunk magunkról, és odaadjuk magunkat, életünket Krisztusnak. Ez a meghalás és a feltámadás már ebben az életben bekövetkezik. Kálvin szóhasználatában ez a „megöldöklés” és „megelevenítés” útja. Aki ebben részesedik, az Krisztust követi: „Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztyét, és kövessen engem.” (Mt 16,24) ... és megtalálja az életét: „Mert aki meg akarja menteni az életét, elveszti, aki pedig elveszti az életét énért, megtalálja.” (Mt 16,25) Az ember akkor találja meg a helyét az életben, ha Istennek él: Őt dicséri, magasztalja, tiszteli.

Az életünk, mindenünk odaszánását jól érzékelteti az a bibliai jelenet, mikor egy asszony ráöntötte az értékes nárduskenetet Jézus fejére. Nem sajnálta, hogy – az egyes ott állók szóhasználatával – Jézusra „pazarolja” mindenét: „Amikor Betániában a leprás Simon házában volt, és asztalhoz telepedett, odament egy asszony, akinél valódi és drága nárduskenet volt egy alabástrom tartóban: ezt az alabástrom tartót feltörte, és ráöntötte a kenetet Jézus fejére. Egyesek bosszankodtak magukban: „Mire való a kenetnek ez a pazarlása? Hiszen el lehetett volna ezt adni több, mint háromszáz dénárért, és a pénzt a szegényeknek szétosztani.” És megharagudtak az asszonyra, de Jézus ezt mondta: „Hagyjátok őt! Miért bántjátok? Hiszen jót tett velem, mert a szegények mindig veletek vannak, és amikor csak akartok, jót tehettek velük, én azonban nem leszek mindig veletek. Megtette, ami tőle telt: előre megkenete a testemet a temetésre. Bizony, mondom néktek, hogy az egész világon bárhol hirdetik majd az evangéliumot; amit ez az asszony tett, azt is elmondják majd az ő emlékezetére.”

¹ <http://www.ligonier.org/blog/heart-john-calvin/>

Miért lehet istentisztelet az odaszánás? Pál összeköti az istentiszteletet az áldozattal – az Ószövetség egyik központi képével, rendelkezésével. Az áldozatokat fajtájuk szerint (pl. véresáldozat, illatáldozat) és céljuk szerint (pl. vétékáldozat, hálaáldozat) is csoportosíthatjuk. Már az Ószövetségben is igaz volt, hogy csak azt az állatot lehetett Isten elé vinni, mely értékes, tiszta és tökéletes volt.

Az Újszövetségben ugyanakkor Krisztus kereszthalálával minden áldozat szükségtelenné vált: „Nem is bakok és bikák vérével, hanem a tulajdon vérével ment be egyszer s mindenkorra a szentélybe, és örök váltságot szerzett.” (Zsid 9,12) Azaz Krisztus áldozata után már nincs szükség több áldozatra. Amit ezután adhatunk Istennek, az önmagunk: Magunkat hálaáldozatul Istennek adjuk. Így vehetünk részt Krisztus papi tisztében, így lehetünk mi is „királyi papság” (1Pt 2,9) Erre a hálaáldozatra viszont szükség van. Nem Istennek, hanem az embernek. Ez az egyetlen törvényes istentisztelet: a hívők odaszánják testüket Istennek élő, szent és tiszta áldozatul. Önmagunk odaszánása az igazi istentisztelet, enélkül nincs egyház. „Ez nem Isten haragjának lecsillapítása, nem bűnbocsánat megszerzése, sem az igazság kiérdeklése, hanem teljesen Isten dicsőítésére és magasztalására való” (Kálvin). Hogyan adhatnánk oda magunkat áldozatként Istennek, ha az áldozat halott, mi azonban élünk? A helyes válasz erre a kérdésre az, hogy mi is meghaltunk: meghaltunk a bűnnek, a világnak, önmagunknak („ne igazodjatok e világhoz”).

2. Okos istentisztelet = λογική λατρεία (okos – értelmes – ésszerű – logikus – illő – találékony – lelki). Istentiszteletünk tehát: a logikus válasz Krisztus kegyelmére. Okos válasz: a megfontolt, megújult értelemmel átgondolt, tudatos válasz. Ez a megfelelő lépés! Lelki istentisztelet a törvény hús-vér áldozataival szemben. Ilyen áldozatot jelent pl. a jótékonyosság, az adakozás (pl. Filippiek adakozása Pálnak), minden jó cselekedet. Lelki áldozat, ugyanis Isten a szívet nézi. Az a lényeg, ami a szívben van (ld. az ószövetségi ígéreteket, pl. 5Móz 30,6; Zsolt 50,23). Találékony istentisztelet: „kreatív”, minden pillanatban keresem a módját, hogy miként tisztelhetem Istent; életem minden területére alkalmazhatom, mindent az Ő kezébe teszek és Tőle fogadok el.

„Az áldozatok másik fajtája, amelyet hálaáldozatnak nevezünk, magába foglalja a szeretet minden szolgálatát, amellyel testvéreinket felkarolva magát Istent tiszteljük a tagjaiban; tartalmazza továbbá minden imádságunkat, dicséretünket, hálaadásunkat és mindazt, amit Isten tiszteletére cselekszünk. Ezek végső soron mind attól a nagy áldozattól függnek, hogy testestől-lelkestől az Úr szent templomává szenteljük oda magunkat. [...] ...minden, ami bennünk van, dicsőségét szolgálja, és magasztalásának vágyától legyen áthatva...” (Kálvin: Institutio, 4.18.16)
„...nincs olyan szennyes és hitvány munka, amely (ha hivatásodat követed) ne ragyogna és ne volna értékes Isten előtt.” (Kálvin: Institutio: 3.10.6)

A megszentelődés kérdése: A hívő a megigazulás és megtérés után akaratlagosan is részt vesz Isten munkájában. Bizonyos értelemben ez is pontszerű esemény, ill. mindig igaz azokra, akik Krisztusban hisznek: „Isten akaratára szentelt meg minket Jézus Krisztus testének feláldozása által egyszer s mindenkorra.” (Zsid 10,10) A megszentelődés is Isten munkája: a Szentlélek által gyümölcsöket terem az életünkben. Ez is hit által történik, ahogy a megigazulás. A jó cselekedetek a protésztánsoknál is fontosak maradnak: egyrészt visszajelzésül szolgálnak nekünk, másrészt a jó cselekedet az Isten akaratára átformálódott értelem hálaadása és engedelmissége Istennek. Emellett igaz marad, hogy a hívők nem csak a cselekedetekkel engedelmeskednek Istennek, hanem mindenekelőtt önmagukat adják oda Neki. Akaratuk és gondolataik egyre jobban átformálódnak az Úr akaratával megegyező akaratra; az értelem átadja a helyét, alárendeli magát a Szentlélek hatalmának. Kálvin szerint ez az igazi „keresztyén filozófia” (Erasmus használta ezt a szót, de ő másra értette). Ha Istennek vagyunk szentelve, Őneki vagyunk felajánlva, akkor az azt jelenti, hogy mindent az ő

dicsőségére gondolunk, szólunk, tervezünk és cselekszünk. Egész életünk, egész valónk Istené lesz: „A test azonban nem a paráznaságért van, hanem az Úrért, az Úr pedig a testért.” (1Kor 6,13) Így szentelhetjük (áldozhatjuk) oda családunkat, tanulmányainkat, munkánkat, szolgálatunkat, vagyonunkat és kedvteléseinket is Istennek – s ekkor megtaláljuk mindezek helyét az életünkben is!